

**कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव**  
**बहिःस्थ शिक्षण आणि अध्ययन विभाग**  
**Department of External Education and Learning (DEEL)**

**स्वाध्याय लेखन सूचना -**

१. खालील प्रत्येक विषयाचे स्वाध्याय प्रश्न दिले असून त्यातील टीपा लिहा व सविस्तर उत्तर लिहा आहे.
२. प्रत्येक विषयांतर्गत २० गुणांचे स्वाध्याय आहेत. सर्व स्वाध्याय हस्तलिखितच असणे गरजेचे आहे.
३. सर्व स्वाध्याय जमा करण्यासाठी अंतिम मुदत फेब्रुवारी अखेरपर्यंत आहे. त्यानंतर कोणतेही स्वाध्याय स्विकारले जाणार नाही याची नोंद घ्यावी.
४. स्वाध्याय सादर करतांना आपले नाव, शिक्षणक्रमाचे नाव, वर्ष, PRN NO, Mob. No. याप्रमाणे मुखपृष्ठ तयार करून प्रत्येक विषयासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
५. स्वाध्याय स्वतः जमा करू शकता किंवा पोष्टाने खालील पत्त्यावर पाठवू शकता.

---

**स्वाध्याय सादरीकरण मुखपृष्ठ नमुना (Home Assignment)**

**Assignments Presentation Front page Format**

विद्यार्थ्याचे नाव :-

(Student Name) :-

कायम नोंदणी क्र. (PRN) :-

विषयाचे नाव :-

(Subject Name) :-

शिक्षणक्रमाचे नाव :-

(Programme Name)

अभ्यासकेंद्राचे नाव :-

(Name of Study Center)

दूरध्वनी /मोबाईल क्र. :-

(Phone/Mobile No.)

जमा करण्याची वर्ष व महिना :-

(Year & Month of Submission)

विद्यार्थ्याची सही :-

(Student Signature)

स्वाध्याय पाठविण्याचा पत्ता

मा. संचालक,

बहिःस्थ शिक्षण आणि अध्ययन विभाग,

उमविनगर, पोस्ट बॉक्स नं. 80

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगाव,

**425001**

दूरध्वनी क्र. 0257 - 2257495 / 2258496

E-Mail ID: - [ideal@nmu.ac.in](mailto:ideal@nmu.ac.in)

द्वितीय वर्ष एम. ए. इतिहास  
M.A. History  
स्वाध्याय प्रश्न  
पेपर (Paper) -1  
Twentieth Century World up to AD 1945

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) शित युद्धाच्या अंतास जबाबदार असलेल्या विविध घटकांचे परिक्षण करा. / Examine the Various Factor of Responsible for the end of coldwar.
- 2) राष्ट्रसंघाच्या कामगिरीचे परिक्षण करा. / Examine the achievement of League of Nation.
- 3) राष्ट्रसंघाचे ध्येय व उद्दिष्टे सांगून त्याच्या अपयशाची कारणे विशद करा? / State the aims and objectives at league of Nation and explain the causes of its failure.
- 4) रशियात बोल्शेव्हिक सत्ता दृढ करण्यांत लेनिनने बजावलेल्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा?. / Evaluate the role of Lenin in consolidating the Bolshevik power in Russia.
- 5) चीन मधील साम्यवादी क्रांतीचा आढावा घ्या. / Trace the communist revolution in China.

---

द्वितीय वर्ष एम. ए. इतिहास-M.A. History  
स्वाध्याय प्रश्न  
पेपर (Paper) -2  
India after Independence

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) पंतप्रधान म्हणून लालबहादूर शास्त्री यांचे योगदान स्पष्ट करा. / Explain the contribution Lal Bahadur Shastri as a prime minister.
- 2) भारत-चीन संघर्षास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा. / Discuss the factor responsible for indo-China dispute.
- 3) भाषिक आधारावर राज्यांच्या पुनर्रचनेच्या धोरणांचे चिकित्सक परीक्षण करा. / Critically examine the policy of co-organization of states on linguistic base.
- 4) हरितक्रांतीच्या फलनिष्पत्तीचे चिकित्सक परीक्षण करा. / Critically examine the results of green revolution.
- 5) कामगार चळवळीच्या भूमिकेचे चिकित्सक मूल्यांकन करा. / Critically assess the role of working class movements.

द्वितीय वर्ष एम. ए. इतिहास  
M.A. History  
स्वाध्याय प्रश्न  
पेपर (Paper) – 3  
History of Medieval Maharashtra

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील राजपद सिध्दांताचे वर्णन करा. / Describe the theory of Kingship in Medieval Maharashtra.
- 2) वारकरी संप्रदायाचा उगम आणि विकास याचा आढावा घ्या?. / Give a brief account of origin and development of Varkari Sampraday.
- 3) मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे वर्णन करा? / Describe the Marathi Sources useful for the Steady of medieval Maharashtra.
- 4) मराठ्यांच्या सामाजिक आणि सांस्कृतिक चालीरितींवरील इस्लामचा प्रभाव स्पष्ट करा. / Explain the impact of Islam on Maratha. Social and cultural practices.
- 5) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील अंतर्गत आणि परकीय व्यापाराचे वर्णन करा. / Describe the inland and foreign trade of medieval maharashtra.

---

द्वितीय वर्ष एम. ए. इतिहास  
M.A. History  
स्वाध्याय प्रश्न  
पेपर (Paper) – 4  
History of Modern Maharashtra

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) ब्रिटीश सत्ता स्थापनेपूर्वी महाराष्ट्रातील राजकीय स्थिती स्पष्ट करा. / Explain the political condition on the eve of British rule in Maharashtra.
- 2) महाराष्ट्र राज्य निर्मितीचे महत्व स्पष्ट करा. / Explain the importance of formation of the Maharashtra state.
- 3) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचा सविस्तर आढावा घ्या. / Give and account of Samyukta Maharashtra movement.
- 4) सामाजिक समतेसाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या नेतृत्वाखालील दलित चळवळीचा सविस्तर वृत्तांत लिहा. / Give and account in detail the Dalit movement for social equality headed by Dr. Babasaheb Ambedkar.
- 5) महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीचा आढावा घ्या. / Give an account of peasants movements in Maharashtra.